

Echt

door: Loes Wouterson

De laatste jaren wordt er veel gesproken over een kloof tussen politiek en burgers. Politici die beleid maken zouden te weinig weten wat mensen echt bezighoudt in hun leven. Sinds het aantreden van het nieuwe kabinet waait er een kille wind door het kunst- en cultuurlandschap in ons land. Menig instituut, gezelschap en kunstenaar voelt de gevolgen van bezuinigingen, van prioritering waarbij kunst en cultuur ergens onderaan de lijst staan.

Wat me opvalt is hoe weinig protest deze bezuinigingen teweeg hebben gebracht. Ik durf de stelling wel aan, dat ook tussen de kunst- en cultuursector en burgers een kloof is ontstaan.

Enige tijd geleden las ik in een brochure van een groot theatergezelschap wat collega's zeiden over hun reden om te spelen. In veel gevallen kwam het neer op het ontsnappen aan het leven, aan de werkelijkheid. Dat hield me een tijdlang bezig. Want hoe kun je theater maken over het leven als je dit vak hebt gekozen om niet met het leven zelf bezig te hoeven zijn, maar alleen met de alsof-versie(s) ervan?

Als de mogelijkheid je te identificeren een belangrijk ingrediënt is voor de aloude catharsis waar theater of film voor kan zorgen, dan moet publiek, moeten 'burgers', zich dus in de voorgespeelde werkelijkheid kunnen

herkennen. Het is lang niet iedereen gegeven in een stuk van Shakespeare de analogie te ontdekken met het leven van alledag. Om door de Griekse koren heen te horen wat ze over jouw leven van vandaag vertellen. Zeker niet als de decor- en kostuumvormgever gruwen van al te realistische elementen en stevige stilerings toepassingen. Als acteurs die deze stukken vertolken ook nog het liefst ver van de dagelijkse werkelijkheid vandaan blijven, komen theater, film en het hier en nu ver van elkaar af te staan.

Toen ik in Arnhem studeerde aan de Toneelschool, gingen we als studenten naar de politietschool in Lochem. Daar speelden we huiselijke ruzies en misbruiksituaties, aangiftes, verkeers- en kroegconflicten en wat al niet meer. Politieagenten in opleiding kregen een melding en kwamen dan ingrijpen, bemiddelen, praten. De situaties, die wel een uur konden duren, werden opgenomen op camera en achteraf besproken: wat konden we ervan leren? Het waren intensieve dagen op de politietschool. Dat kwam doordat wij als toneelschoolstudenten wel speelden, maar de politieagenten niet. Zij zaten in hun eigen wereld, hun normale leven, waarin ze handelden zoals ze dat in de werkelijkheid zouden doen. Dat wil zeggen: zij handelden met name als in de werkelijkheid, naarmate wij als toneelschoolstudenten waarachtiger

speelden. Hoe minder de agenten in opleiding zich bewust waren van de simulatie en hoe levensechter de toneelschoolstudenten speelden, hoe levensechter de agenten reageerden.

Deze manier van spelen is me altijd bijgebleven. Dat kwam door de impact. Geen publiek dat al dan niet geïnteresseerd op de tribune zit, maar publiek dat deelneemt, dat in de spelwerkelijkheid wordt getrokken door jouw spel. Eigenlijk begaven we ons samen in de werkelijkheid om die te doorgronden, door de werkelijkheid te leven in gedrag en emoties. En door acterend (lees: handelend) erachter te komen wat deze werkelijkheid voor ons betekende. Hoe we ermee om wilden gaan. Hoe we ons konden gedragen en wat dat gedrag voor effect had. We kwamen tegen wat ons hielp en wat ons belemmerde in de situatie. Welke gedachten en gevoelens een rol speelden.

En als acteur leerde het me ongelooflijk veel over gedragsverandering. Ten slotte is elke rol die ik me eigen maak een gedragsverandering. Ik heb geleerd de weg af te leggen om me geloofwaardig te kunnen gedragen, zelfs al beschouw ik het gedrag in den beginne als 'niet van mij'. En is dat niet de essentie van leren? Dat je gaat van niet-ik naar ik? Van gedrag dat nog niet bij je hoort naar gedrag dat je je eigen maakt? Met bijbehorende beleving?

column

eerder verschenen op de site van Kemna Casting
april 2012

Dit spelen heb ik teruggezocht. En het brengt me midden 'het leven'. De werkelijkheid. Ik kom overal:

- daar waar mensen in geldproblemen komen en waar geldproducten worden verkocht;
- daar waar met een stopwatch in de hand voor ouderen met dementie moet worden gezorgd;
- daar waar leerkrachten en ouders moeilijke gesprekken voeren over wat wel en niet goed is voor kinderen;
- daar waar de ene mens de andere moet vertellen dat hij of zij is ontslagen, dat er geen plaats meer is;
- daar waar slachtoffergesprekken worden gevoerd;
- daar waar vertrouwenspersonen horen hoe iemand wordt gepest op het werk;
- daar waar mediation plaatsvindt;
- in spreekkamers van ziekenhuisspecialisten en huisartsen, waar slecht nieuws wordt gebracht;
- daar waar wordt gesolliciteerd, beoordeeld en feedback wordt gegeven; kortom op alle plekken waar wordt gewerkt, geleefd en belangrijke levensmomenten worden gedeeld.

Dit werk is in de afgelopen jaren 'trainingsacteren' gaan heten: acteren in leersituaties. Mijn collega André Witbreuk en ik delen dezelfde liefde voor deze 'tak van sport' en spelen al zoveel jaren binnen real-life situaties, dat we onze ervaringen wilden delen. We startten een opleiding, die we de WWLA Opleiding Acteur in het Bedrijfsleven hebben genoemd. Een acteur in het bedrijfsleven speelt in vele soorten situaties. Niet alleen op verschillende plekken, ook in verschillende werkvormen. Dat kan in een één-op-één rollenspel zijn. Het kan ook in een regiescène, waarbij twee acteurs spelen en het publiek de situatie mag registreren naar een - in hun ogen - betere versie. Of in spiegeltheater. Of in muziektheater. Welke vorm een acteur in het bedrijfsleven ook gebruikt, het belangrijkste kenmerk is dat het dicht op de huid zit van de kijkers. Geen afstand tot het publiek. Het publiek herkent de situatie alsof het zijn eigen situatie is, het participeert, het vindt en voelt en beleeft heel direct, samen met de spelers.

Dat er niet of nauwelijks protest heeft geklonken bij de harde aanpak van de kunst- en cultuursector, mogen we ons als sector aanrekenen, vind ik. Blijkbaar hebben we onvoldoende duidelijk

gemaakt dat kunst en cultuur van levensbelang zijn. Een noodzakelijk ingrediënt om de wereld te snappen en te leren. Acteurs in het bedrijfsleven ervaren dat elke dag. En dragen dat uit.

Jij ook?

